

Mitä ovat oppimisvaikeudet?

Oppimisvaikeuksilla tarkoitetaan ongelmia, jotka heikentävät oppimista eivätkä selity henkilön lahjakkuuden tai koulutuksen puutteella tai sairauksilla. Yleisimpiä ovat

- lukemiseen ja kirjoittamiseen liittyvät vaikeudet
- matematiikkavaikeudet
- keskittymiseen ja tarkkaavuuteen liittyvät pulmat
- kielelliset vaikeudet

Aikuisen elämässä oppimisen vaikeudet voivat tulla vastaan kipeästi ja monin tavoin. Työ saattaa muuttua niin, että se vaatii lukemisen ja kirjoittamisen taitoja enemmän. Aikuinenkin voi joutua koulun penkille, sillä harva on enää koko työikänsä samassa ammatissa. Myös luottamustehtävät, järjestötehtävät tai harrastukset vaativat oppimisen valmiuksia. Esimerkiksi edunvalvonta on käymässä yhä haasteellisemmaksi ja edellyttää jokapäiväistä oppimista arjessa.

Jos oppimisvaikeudet pääsevät pahasti romuttamaan aikuisen itsetuntoa, ne saattavat johtaa osallistumattomuuteen ja syrjäytymiseen. Onneksi älykäs ihminen osaa kompensoida puuttuvia kykyjään muilla taidoilla, ja pärjää elämässä usein loistavasti esim. hyvien puhetaitojen ja ihmissuhdetaitojen avulla. Oppimisvaikeuksien ikäviä seuralaisia ovat silti usein työuupumus ja masennusoireet.

Murikasta saa lukitukea – ota rohkeasti yhteyttä!

Lukemisen ja kirjoittamisen ongelmat ovat Metallin jäsenillä yllättävän yleisiä. Murikassa tehtyjen seulontatestien mukaan noin 35 prosentilla luku- ja kirjoitustaidot eivät vastaa nykyisen tietoyhteiskunnan vaatimuksia. Laajan kansainvälisen seulontatutkimuksen tulokset ovat samankaltaiset: suomalaisista aikuisista kolmasosalla on puutteita lukemisen ja kirjoittamisen taidoissa. (*Linnakylä, Malin, Blomqvist & Sulkunen. Lukutaito työssä ja arjessa. Aikuisen kansainvälinen lukutaitotutkimus Suomessa. 2000*)

Osa ongelmista selittyy harjaantumisen puutteella: taito on käyttämättömänä päässyt ruostumaan. Osalla syynä on *dysleksia* eli luki-vaikeus. Luki-vaikeus on lapsesta saakka vaivannut vaikeus oppia lukemaan ja kirjoittamaan sujuvasti ja virheettömästi.

Onks' mulla se?

Luki-vaikeudesta puhutaan, jos yksilön kuulo ja näkö ovat normaalit, mutta hänen lukemis- ja kirjoittamissuorituksensa ei vastaa hänen lahjakkuustasoaan. Jollakin vaikeus näkyy vähän hitaana lukemisena tai silloin tällöin tekstiin pujahtavina kirjoitusvirheinä. Joskus se tuottaa täydellistä lukutaidottomuutta.

Alla olevassa tarkistuslistassa on lueteltu luki-vaikeuden tyyppi-merkkejä. Jos usea luetelluista piirteistä osuu kohdallesi, saattaa tarkempi analyysi olla paikallaan.

Kun luen,

- Luen hitaasti tai luen sanat usein väärin.
- Pitkiä sanoja on vaikea lukea, ymmärtää ja ääntää.
- Joudun usein lukemaan saman virkkeen uudelleen.
- Ääneen lukeminen on vastenmielistä.
- Tekstissä rivien seuraaminen ja uuden rivin löytäminen on vaikeaa.
- Kirjaimet näyttävät hyppivät paperilla tai ovat epäselviä.

- Kun luen itse, ymmärtäminen on vaikeaa. Toisen lukemana teksti on ihan selkeää.
- Väsyn lukiessa, saan silmä- ja päänsärkyä.
- En aina ehdi lukea television tekstejä.
- Oikea ja vasen, länsi ja itä sekaantuvat helposti.
- Aika- ja päivämäärät sekaantuvat helposti.
- Kirjainten ja numeroiden paikat vaihtuvat.
- Unohdan helposti juuri lukemani.

Kun kirjoitan,

- Käsilani on kömpelöä.
- Kirjaimia puuttuu tai ne vaihtavat paikkaa
- Minun on vaikea erottaa samankuuloisia äänneitä (b ja d, t ja d tai k ja g)
- Numerot vaihtavat paikkaa tai pyörähtävät akselinsa ympäri (6 > 9, 78 > 87)
- Välillä kirjoitan sanoja niin hullusti, ettei niistä saa kukaan selvää.
- En yleensä kirjoita, koska inhoan sitä.

Minuun sopivat myös seuraavat väitteet:

- Minulla on ikäviä kokemuksia koulusta
- Keskittymiseni häiriintyy helposti
- Vältän tilanteita, joissa voi joutua kirjoittamaan tai lukemaan.
- Lapsena lukemaan ja kirjoittamaan oppiminen oli hankalaa.
- Olen mielestäni keskimääräistä huonompi lukija.

Luki-vaikeudet eivät johdu tyhmydestä!

Oppimisvaikeuksien ikävin puoli on se, että ne heikentävät usein ihmisen itsetuntoa ja tunnetta omasta minäpystyvyydestä. Monella aikuisella on jo kouluajoilta ikäviä kokemuksia. Opettaja haukkui laiskaksi ja huolimattomaksi, kirjoitusvihko oli täynnä korjauksia ja kaverit nauroivat hitaalle lukemiselle. Oppimisvaikeuksista kärsivän yksilön historia on usein nöyryytyksiä täynnä. Monet ovat oppineet uskomaan sitä sanomaa, joka on toistunut niin monta kertaa: olen tyhmä.

Mutta se ei pidä paikkaansa. Lukivaikeus ei liity yksilön älykkyyteen. Oppimisvaikeudet voivat joskus vaivata päätä, joka on huomattavasti keskimääräistä terävämpi. Kannattaa muistaa, että Albert Einsteinilla, suhteellisuusteorian kehittäjällä, oli vaikeuksia oppia lukemaan ja kirjoittamaan.

Miten luki-vaikeutta testataan?

Luki-ongelmien luonnetta voidaan selvittää ryhmäseuloilla ja yksilötesteillä. Joskus pelkällä diagnoosilla voi olla tervehdyttävä merkitys. Eräs Murikan opiskelija kuvasi diagnoosin merkitystä itselleen: *"Ikään kuin itsetunto olisi ollut varastettuna ennen kuin ongelma sai nimen: lukivaikeus."*

Luki-vaikeuden testaamiseen on kehitelty standardoituja testejä. Niitä tekevät mm. erityisopettajat, puheterapeutit ja neuropsykologit. Monella paikkakunnalla toimii Erilaisten oppijoiden liiton (EOL) alueyhdistyksiä, joista voi kysellä diagnostisia palveluja. Yksilötestit ovat yleensä maksullisia.

Voit keskustella huolenaiheistasi Murikassa

Jos mieltäsi vaivaavat oppimisvaikeuksiin liittyvät huolet, oli kyse sitten luki-vaikeudesta tai muista oppimisen pulmista, löydät kuulevan korvan Murikka-opistosta. **Erityisopettaja Marjo Nurmi** on aina kiinnostunut kuuntelemaan tarinaasi ja pohtimaan kanssasi huolenaiheitasi. Neurologisten vaikeuksien poistaminen on haasteellista, mutta monet apuvälineet tai oppimiseen liittyvät kikat ja konstit voivat helpottaa arjessa selviytymistä. Älä arkaile ottaa yhteyttä!